

פרי הזרעה בישראל

מדי שנה אנו עורכים את המאזן של פרי ההזרעה בישראל; נכס הפרים מהווה את גורם ההשבחה העיקרי של העדר, כי האפשרויות לביי רור לשם השבחה בין הפרות הן מצומצמות מאוד. הגורם הקובע את ממדי ההשבחה הוא מספר הפרים הצעירים, המגיעים למבחן מדי שנה. מספר הפרים הבדוקים הדרושים לביצוע מירב ההזרעות הוא יציב למדי. מכאן — אם יותר פרים מגיעים למבחן, הברירה יכולה להיות יותר חריפה. תוך ניתוח הנתונים אפשר לקבוע, כי הפרים מעל גיל $5\frac{3}{4}$ שנים הם כבר לאחר מבחן כלשהו וביי רור, ולכן נכללו כל הפרים מעל גיל $5\frac{3}{4}$ שנים בקבוצת הפרים הבדוקים.

טבלה 1. התפתחות עדר הפרים

טוג הפרים	1.10.59	1.10.60	1.10.61	1.10.62	1.10.63	1.10.64
בדוקים	20	19	21	20	22	14
צעירים	57	58	55	47	49	55
ס"ה	77	77	76	67	71	69

בתשכ"ד ירד מאוד מספר הפרים בקבוצת הבדוקים והאגודות נאלצו להשתמש כפרים בדוקים גם באלה שעברו מבחן חלקי בלבד. 10 פרים היו ביום 1.10.64 לאחר מבחן רשמי ומלא.

טבלה 2. מספר הפרים ביום 1.10.64 לפי אגודות ושנות הלידה

הקבוצה	שנת הלידה	"און"	"השרות"	ס"ה
בדוקים	עד 1955	1	3	4
	1956	3	2	5
	1957	—	2	2
	1958	3	—	3
צעירים	1959	6	1	7
	1960	4	*3	7
	1961	7	7	14
	1962	7	7	14
	1963	10	3	13
	ס"ה	41	28	69

* כולל פר בנגבה.

מספר הפרים בקבוצת הבדוקים בשתי האגודות הרבה יותר חריפה; וסיכויי הבירור דות הוא שווה. ברם, אלה של "און" עברו ב"שרות" בעתיד הם מצומצמים יותר.

טבלה 3. היציאה של פרים לפי שנים

יציא	1959/60	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	ס"ה ב־5 שנים
מספר פרים	13	10	23	10	16	72
% ממספר הפרים בתחילת השנה	16.9	13.0	29.9	14.9	22.5	19.4

טבלה 4. היציאה של פרים לפי סיבות

פרטים	ב ר י ר ה				ליקויי פוריות	שונות	מחו	זקנו	ס"ה
	חלב	גוף	עטין	ס"ה					
ס"ה ב־5 שנים	23	15	6	44	10	6	2	10	72
ממוצע שנתי	4.6	3.0	1.2	8.8	2.0	1.2	0.4	2.0	14.4
% מבין היוצאים	32.0	20.8	8.3	61.1	13.9	8.3	2.8	13.9	100

בממוצע ל־5 שנים היו 61% מהיציאה מחמת ברירה ו־39% יציאה הכרחית. היציאה מכלל הפרים שהיו בתחילת השנה היתה כדי 19.4%. מכאן שהיציאה ההכרחית היתה מדי שנה 7.6% ממספר הפרים בתחילת השנה (0.39 × 19.4). 8.8 פרים יצאו בממוצע ל־5 שנים מסיבות ברירה. מהם 4.6 פרים מחמת ברירה לחלב. זהו שיעור ברירה ארצי נמוך מאוד, וכתוצאה מזה נאלצו האגודות במשך כל השנים להפיץ גם זירמה של פרים בדוקים מטיב בינוני. הפתרון יימצא רק בעתיד, וגם זה רק אם יתחילו לפעול מיד. יש להרבות ברכישת עגלים, והסיסמה בכל אגודה צריכה להיות: „רכישת עגל בכל חודש“. בתשכ"ד היה „און“ קרוב מאוד ליעד זה, ואילו „השרות“ — רחוק מאוד. ראובן ברענן הקריה, 1 באוקטובר 1964.

הודעה לרופאים הווטרינאריים

ההתפרצות בעדר הבקר לבשר של קבוצת עמיעד ב־20.9.64, עליה הודענו בהודעה מס' 64/3, מוינה כטיפוס „0“ ועברה בצורה קלה, ללא התפשטות לעדר החלב או לעדרים אחרים. ב־20.11.64 אובחן במכון הווטרינארי מקרה פה וטלפיים מטיפוס „אסיה 1“ בחומר שגלח לבדיקה מדיר בני־הבקר ומעדר החלב של קבוצת נוה־איתן שבעמק בית־שאן. חומר שנשלח לבדיקה מאותו מקום לפני כ־3 שבועות לא נמצא ראוי לבדיקה. כל עדרי עמק בית־שאן חוסנו עם הופעת המקרים הראשונים של המחלה ועתה ממשיכים לחסן ביתר עדרי האיזור. הוחל בחיסון העדרים בכל איזורי הארץ האחרים בתרכיבי שלושת הטיפוסים — „0“, „אסיה 1“, ו„אפריקה 1“. בית־דגן, 20 בנובמבר 1964

ד"ר י. דפני
מנהל השירותים הווטרינאריים בשדה

הגבת פרות על דיאטילמטילבאסטרול (דאס)

באוניברסיטת וויסקונסין (ארה"ב) נערך ניסוי כדי לברר השפעת הדאס על צריכת מזון, גדילה ופוריות של עגלות מגזע הולשטיין. ל־13 עגלות הוסיפו מדי יום ביומו, למנה הרגילה, 10 מ"ג דאס; תוספת זו ניתנה להן החל מגיל של 6 חודשים ועד 10 ימים לפני ההמלטה. מנת המזון שלהן גדלה בהדרגה עד שעמדה על 2 ק"ג מזון מרוכז, 6 ק"ג תחמיץ תירס, ושחת (מטיב בינוני) עד להשבעה. העגלות הורבעו או הורעו בגיל של 15 חודש. תוצאות הניסוי היו כלהלן: בתקופה בת 280 יום, מגיל 6 חודשים עד 15 חודש, התבלטה צריכה מוגברת יותר של חומר יבש (מהמספוא הגס) בקבוצת הניסוי שקיבלה דאס, אולם העליה הנוספת במשקל הגוף הסתכמה בס"ה ב־40 גרם ליום, ללא משמעות סטטיסטית; פירוש הדבר — פחיתה בנצילות המזון על ידי קבוצת דאס כדי 5.8%. בתקופה שבין 15 חודש ל־24 חודש, שוב צרכה קבוצת דאס כמויות גדולות יותר מהחומר היבש שבמספוא הגס, אולם גם הפעם לא התבלט יתרון בתוספת משקל, בעל משמעות סטטיסטית. מדידות גוף בגילים של 6, 12, 18 ו־24 חודש לא הוכיחו הבדלים של ממש לטובת קבוצת דאס, אך העטינים בקבוצה זו היו מפותחים יותר. בכושר הגבת החלב לא היה הבדל בין שתי הקבוצות, והמסקנה הסופית מהניסוי היא שלתוספת ההורמונים לא היתה השפעה בעלת ערך ממשי.